

ผลงานประกอบการพิจารณาประเมินบุคคล
เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาชีพเฉพาะ

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 7 วช. (ด้านการพยาบาล)

เรื่องที่เสนอให้ประเมิน

1. ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
เรื่อง แผนการสอนเรื่อง การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า
2. ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
เรื่อง การสร้างสื่อวีดิทัศน์เรื่อง การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า

เสนอโดย

นางชนิกานต์ จงมนตรี

ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 6 ว (ด้านการพยาบาล)

(ตำแหน่งเลขที่ รพว. 186)

กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมี

ผู้อำนวยการแพทย์

ผลงานที่เป็นผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

1. ชื่อผลงาน แผนการสอนเรื่อง การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า
2. ระยะเวลาดำเนินการ 4 เดือน (ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2552 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2552)
3. ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการ
 1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความหมาย จุดประสงค์ของการรักษา
 2. กระบวนการพยาบาลและการพยาบาลผู้ป่วยแบบองค์รวม
 3. ทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการ รูปแบบการสอน และวิธีการสอน
 4. วิธีสร้างสื่อการเรียนการสอน

4. สรุปสาระสำคัญของเรื่องและขั้นตอนการดำเนินการ

โรคเบาหวานเป็นโรคเรื้อรังที่เป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับ 3 รองลงมาจากโรกระบบหัวใจและหลอดเลือด และความดันโลหิตสูงตามลำดับ ในปัจจุบันพบแนวโน้มผู้ป่วยเบาหวานเพิ่มมากขึ้น และพบบ่อยในกลุ่มที่มีอายุน้อยที่เป็นโรคอ้วน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินชีวิตและการรับประทานอาหาร

ดังนั้นทุกประเทศทั่วโลกจึงให้ความสำคัญในการรณรงค์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเบาหวานให้แก่ประชาชนเพิ่มมากขึ้น ลดภาวะแทรกซ้อนและความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนลง แม้ในปัจจุบันโรคเบาหวานยังไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ แต่การที่ผู้ป่วย จะอยู่กับโรคเบาหวานอย่างมีความสุขไม่ใช่เรื่องยาก เพียงผู้ป่วยเอาใจใส่ในเรื่องการควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย และการรับยาอย่างสม่ำเสมอ เหล่านี้ จะทำให้ผู้ป่วยสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในกระแสเลือดให้ใกล้เคียงปกติได้ ส่งผลให้ผู้ป่วยสามารถดำรงชีวิตประจำวันเหมือนคนปกติทั่วไป โดยปราศจากอัตราเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนจากโรคด้วย

แผนการสอนเรื่องการพยาบาลผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า เป็นแผนการสอนที่ใช้สอนสำหรับผู้ป่วยเบาหวานเป็นรายกลุ่ม โดยเนื้อหาการสอนจะประกอบด้วย การเกิดแผลที่เท้า การรักษาแผลที่เท้า การดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวาน การบริหารเท้าและการเลือกซื้อรองเท้าได้ถูกต้อง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ มีการดำเนินงาน คือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความหมาย จุดประสงค์ของการรักษา
2. ศึกษาขบวนการพยาบาล และการพยาบาลแบบองค์รวม
3. ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ หลักการ รูปแบบการสอน วิธีการสอน และวิธีการสร้างสื่อการเรียนการสอน
4. กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และแผนการสอน การใช้สื่อ และรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา

5. สร้างสื่อ บอร์ดความรู้ แผ่นพับ สาริตถ์การบริหารเท่านั้นหลักการให้คำปรึกษา มาประยุกต์ใช้ประเมินภาวะเครียดในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง

6. การเลือกกลุ่มผู้เรียน

เลือกกลุ่มผู้เรียนเป็นผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ที่ชมรมผู้ป่วยเบาหวาน โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมี ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2552 ถึงวันที่ 1 กันยายน 2552 จำนวน 80 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

7. การสร้างแผนการสอนและแบบสอบถาม

7.1 แผนการสอนเรื่อง การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า(ภาคผนวก)

7.2 เอกสารประกอบการสอนเรื่อง “เรามาป้องกันการเกิดแผลที่เท้ากันเถอะ” และ “การดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวาน”

7.3 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าจำนวน 20 ข้อ เลือกตอบถูก หรือ ผิด เสนอคำตอบให้คะแนนคือ

หากคำตอบถูกต้องให้ 1 คะแนน

หากคำตอบผิด 0 คะแนน

8. สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าและหาความเที่ยงแบบวัด โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนด้านเนื้อหา รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้านคุณธรรมและผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพ ความเสี่ยงของเนื้อหา ความถูกต้องครบถ้วนตามเนื้อหา โดยแบบสอบถามให้เลือกตามแบบ (ถูกหรือผิด) โดยการประเมินให้คะแนน 1 คะแนน เมื่อตอบถูก แต่ถ้าตอบผิด ให้คะแนน 0 คะแนน

9. กำหนดกลุ่มผู้เรียนโดยผู้ป่วยเบาหวานและผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ที่คลินิกเบาหวาน โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมี ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2552 ถึงวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2552 จำนวน 80 คน ที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

10. กำหนดตัวชี้วัด คือ ร้อยละของคะแนน ความรู้เรื่องการดูแลผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า หลังได้รับการสอนตามแผนการสอนมีค่าเพิ่มมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนสอนและมีค่ามากกว่าร้อยละ 30

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการสอน มีการดำเนินงาน คือ

1. ผู้สอนแนะนำตนเองกับผู้ป่วยที่จะได้รับการสอน

2. ผู้สอนให้กลุ่มผู้เรียนทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการดูแลตนเองของ ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ก่อนการสอน โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้สอนสร้างขึ้น

3. ผู้สอนทำการสอนกลุ่มผู้เรียน ตามแผนการสอนเรื่อง การดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า โดยสอนแบบรายกลุ่มเป็นการบรรยายภาพพลิก พร้อมแผ่นพับประกอบการสอนเรื่อง

“รามาป้องกันกาเกิดแผลที่เท้ากันเถอะ” และ “การดูแลรักษาเท้าในผู้เป็นเบาหวาน” สอน ณ ห้องชมรมเบาหวาน และผู้ปวยร่วมสรูป

4. ให้กลุ่มผู้เรียนทำแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับ การดูแลตนเองของผู้ปวยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า หลังการสอนโดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม

5. วิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบทั้ง 80 ชุด เปรียบเทียบก่อนและหลังการสอน
ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสรูปผล

1. ผู้สอนนำข้อมูลจากการตอบแบบทดสอบความรู้ของผู้ปวยทั้งก่อนและหลังการสอนมาหาค่าเฉลี่ย และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการสอน รวมทั้งบันทึกไว้เป็นหลักฐานอ้างอิงต่อไป

2. รวบรวมรายชื่อ และจำนวนผู้ปวยทั้งหมดที่ได้รับการสอน ตามแผนการสอนในแต่ละครั้ง ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2552 ถึง วันที่ 1 กันยายน 2552 มีจำนวนผู้ได้รับการสอน 80 ราย

3. สรูปผลและบันทึกการสอนเรื่องการดูแลตนเองของผู้ปวยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า บันทึกการปฏิบัติตัวของผู้ปวยเบาหวาน ซึ่งผู้สอนสร้างในแต่ละครั้งเพื่อปรับปรุง และพัฒนาการสอนครั้งต่อไป

5. ผู้ร่วมดำเนินการ : ไม่มี

6. ส่วนของงานที่ผู้เสนอเป็นผู้ปฏิบัติ มีดังนี้

ผู้เสนอขอเป็นผู้ปฏิบัติทั้งหมดทุกขั้นตอน ร้อยละ 100

ปัจจุบันจำนวนผู้ปวยที่เป็นโรคเบาหวานมีบาดแผลที่เท้าและมักเป็นแผลเรื้อรังซึ่งเราเรียกกันว่า “แผลเท้าเบาหวาน” (Diabetic foot) พบมากขึ้นอย่างมากในสังคมอีกทั้งยังเป็นปัญหาในระดับชาติที่ทั้งแพทย์และพยาบาลตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นมากมาย เนื่องจากแผลที่เท้าจะเป็นทางที่เชื้อโรคสามารถเข้าสู่ร่างกายได้ง่ายกว่าบริเวณอื่นและยังลุกลามได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้ปวยเกิดภาวะติดเชื้ออย่างรุนแรงจนเป็นอันตรายต่อชีวิตหรืออาจต้องถูกตัดอวัยวะที่มีพยาธิสภาพ ทำให้เกิดภาวะทุพพลภาพขึ้น นอกจากนี้ยังมีผู้ปวยที่มีแผลที่เท้าบางกลุ่มแผลไม่หายจำเป็นต้องมารับการทำแผลเป็นประจำตามสถานพยาบาลโรงพยาบาลต่าง ๆ นับเป็นความเปลี่ยนแปลงอย่างมากในการดูแลรักษาพยาบาลเหล่านี้ ดังนั้นในการดูแลรักษาพยาบาลผู้ปวยที่มีแผลเท้าเบาหวานต้องเริ่มตั้งแต่การดูแลควบคุมโรคเบาหวานอย่างจริงจัง การดูแลรักษาเท้าอย่างถูกวิธีและถ้ามีพยาธิสภาพของเส้นเลือดที่มาหล่อเลี้ยงขา ก็ควรผ่าตัดแก้ไขถ้าทำได้ รวมไปถึงการดูแลบาดแผลเท้าเบาหวานอย่างถูกวิธี การกำจัดเนื้อตายออกเพื่อให้เนื้อเยื่อเจริญงอกขยายตามขั้นตอนการหายของแผล การนำเทคโนโลยีอันทันสมัยของวัสดุปิดแผลต่างๆที่ผลิตขึ้นมาใช้อย่างเหมาะสมแก่ผู้ปวยแต่ละราย เพื่อช่วยให้การดูแลรักษาแผลเรื้อรังมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยไม่ต้องทำแผลบ่อยครั้งในแต่ละวัน ทำให้ส่งเสริมการหายของแผลเร็วขึ้น ผู้ปวยมีความพึงพอใจอีกทั้งยังลดกิจกรรมทางการพยาบาลได้เป็นอย่างมาก

สิ่งสำคัญสำหรับผู้ป่วยแผลเท้าเบาหวานในการไม่ทำให้เกิดแผลซ้ำซ้อนก็คือการสังเกตและการดูแลเท้าอย่างจริงจังของผู้ป่วยรวมไปถึงการเห็นความสำคัญของการเกิดแผลและเกิดภาวะแทรกซ้อนขึ้นตามมาอีกมากมายอันจะทำให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีปราศจากภาวะทุพพลภาพ

การส่งเสริมให้ผู้ป่วยเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลเท้า แผลที่เท้าและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นสิ่งที่บุคลากรทางการแพทย์ควรให้ความสำคัญ โดยเฉพาะพยาบาล เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วย สามารถประเมินอาการเปลี่ยนแปลงของโรคได้ง่าย และสามารถส่งเสริมสุขภาพให้กับผู้ป่วยเหล่านี้ การให้สุขศึกษากับผู้ป่วยเป็นสิ่งสำคัญและต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง จึงมีการจัดทำแผนการสอนเรื่องการพยาบาลผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า โดยนำหลักการให้คำปรึกษามาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้ป่วยเบาหวานให้มากที่สุด

7. ผลสำเร็จของงาน :

ภายหลังการสอนผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 80 ราย โดยใช้แผนการสอนการดูแลตนเองในผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2552 ถึง วันที่ 1 กันยายน 2552 สรุปผลวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง ประกอบคำบรรยาย โดยนำเสนอรายละเอียดตามลำดับดังนี้

ตาราง ค่าเฉลี่ยและร้อยละของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองในผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าก่อนและหลังการสอน(n=80)

ความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองในผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ก่อนการสอน	8.92	44.62
หลังการสอน	17.25	86.12

จากตาราง ก่อนการเรียน กลุ่มผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองในผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า 8.92 คิดเป็นร้อยละ 44.62 และหลังการสอนกลุ่มผู้เรียนกลุ่มผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองในผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า 17.25 คิดเป็นร้อยละ 86.12 แสดงว่าหลังการสอนกลุ่มผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองในผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าสูงมากขึ้นและมากกว่าร้อยละ 80

สรุปได้ว่าการใช้แผนการสอนเรื่องการดูแลตนเองในผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้ามีส่วนช่วยให้ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้ามีความรู้ เกี่ยวกับการปฏิบัติตนและการดูแลตนเองมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ของการส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ผู้ป่วยเบาหวาน และผู้ป่วยที่มีแผลที่เท้า การลดภาวะแทรกซ้อน และลดภาวะความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนได้ การเกิดแผลเบาหวานโดยเฉพาะที่เท้าสามารถป้องกันได้ ดังนั้นการมีความรู้เรื่องการดูแลเท้าด้วยตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่ถูกต้อง ในการ

ดูแลเท้าจะช่วยลดการเกิดแผล การเกิดแผลเรื้อรัง รวมถึงการสูญเสียอวัยวะได้ การตรวจดูแลเท้าทุกวันเป็นประจำสม่ำเสมอ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ผู้ป่วยเบาหวาน ที่มีแผลที่เท้าต้องทำในชีวิตประจำวัน และมีความรู้ที่ถูกต้องในการดูแลเท้า รู้ว่าตอนนี้มีโรคแทรกซ้อนไปที่ปลายประสาทซึ่งทำให้เท้าชาแล้ว หรือยัง และรู้ต่อไปว่าเมื่อเท้าชาแล้ว ต้องดูแลเป็นพิเศษอย่างไร เมื่อใดควรพบแพทย์อย่างรีบด่วนถ้าผู้ป่วยเบาหวานทุกคนมีคำถามนี้อยู่ในใจ และตอบคำถามเหล่านี้ได้อย่างถูกต้อง เชื่อกันได้ว่าผู้ป่วยเบาหวานจะไม่สูญเสียเท้าไป อย่างแน่นอน

8. การนำไปใช้ประโยชน์

- 8.1 ใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้แก่ ผู้ป่วยเบาหวาน/ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ครอบครัว และญาติ
- 8.2 ผู้ป่วยเบาหวาน/ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเกิดความรู้ความเข้าใจในการดูแลตนเองและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
- 8.3 เป็นการเผยแพร่ความรู้ในการพยาบาลผู้ป่วยเบาหวานในการดูแลเท้าและผู้ป่วยที่มีแผลที่เท้าให้กับบุคลากรทางการแพทย์ และผู้ป่วยกลุ่ม โรคเรื้อรังอื่นๆที่สนใจ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้
- 8.4 นำประสบการณ์และปัญหาเข้าร่วมอภิปรายในหน่วยงานและนอกหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 8.5 ลดจำนวนผู้ป่วยเบาหวานที่มีภาวะแทรกซ้อนจากการเป็นแผลที่เท้า

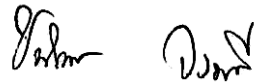
9. ความยุ่งยาก ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ

- 9.1 ผู้ป่วยที่มีปัญหาส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ความจำและความอดทนลดลง ต้องใช้เวลาสอนสั้น ๆ โดยแบ่งเวลาสอนเป็นครั้ง ๆ เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับความรู้ครบถ้วน
- 9.2 ผู้ป่วยบางรายไม่มีญาติเข้าร่วมฟังความรู้ ทำให้เมื่อกลับไปบ้านไม่มีญาติคอยควบคุมเรื่องการดูแลเท้าและการปฏิบัติตัวอย่างถูกต้อง

10. ข้อเสนอแนะ

- 10.1 ผู้ป่วยและญาติควรตระหนักและมีส่วนร่วมในการได้รับความรู้เรื่องโรคเบาหวานและการดูแลแผลที่เท้า และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- 10.2 ควรพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้สอนอย่างต่อเนื่อง
- 10.3 มีการใช้สื่อประกอบการสอนหลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ป่วย
- 10.4 ควรจัดทำแผนการสอนเรื่องโรคเรื้อรังอื่น ๆ ต่อไป

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางชนิกานต์ จมมนตรี)

ผู้ขอรับการประเมิน

17 /มิ.ย./2554

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสมบูรณ์ คุณวิโรจน์พานิช)

ตำแหน่ง หัวหน้าพยาบาล กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล (ตำแหน่ง) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมี
ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมี

17 /มิ.ย./2554

ลงชื่อ.....

(นายสมชาย จิงมีโชค)

17 /มิ.ย./2554

หมายเหตุ 1. ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป 1 ระดับในช่วงเวลาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2550 ถึงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2552 คือนายประภาส รัชตะสัมฤทธิ์ ได้รับการแต่งตั้งไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ ตั้งแต่วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ.2552

2. ผู้ได้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป 1 ระดับคือ นาย สมชาย จิงมีโชค ได้รับการแต่งตั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมี ตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2552 จนถึงปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวง สำนักงานนโยบายและแผนสาธารณสุข ส่วนข้อมูล
กระทรวงสาธารณสุข. สถิติสาธารณสุข พ.ศ. 2543. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การทหาร
ผ่านศึก, 2545.
- ชนวนทอง ธนสุกาญจน์ และพิสมัย จารุชวลิต. สุขภาพกับโรคเบาหวาน การทบทวนองค์ความรู้
สถานการณ์และรูปแบบให้บริการสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2542.
- รัชตะ รัชตะนาวิน และคณะ. ผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลินในโรงพยาบาลรามาศิริ: ข้อมูล
ทางคลินิก และผลการรักษาเปรียบเทียบระหว่างคลินิกอายุรศาสตร์ และคลินิกเฉพาะ
โรคเบาหวาน. รามาศิริเวชสาร, 2530.
- วิทยา ศรีดามา. การดูแลรักษาผู้ป่วยเบาหวาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ยูนิตี้ พับลิเคชั่น,
2545.
- สุดาพร ดำรงค์วานิช. ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขภาพในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของ
ผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.

**ข้อเสนอ แนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ของ นางชนิกานต์ จงมนตรี**

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 7วช.(ด้านการพยาบาล)

(ตำแหน่งเลขที่ รพว.186) กลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมี

เรื่อง การสร้างสื่อวีดิทัศน์เรื่องการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า

หลักการและเหตุผล

โรคเบาหวานเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญ เนื่องจากเป็นโรคเรื้อรังของระบบต่อมไร้ท่อ และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โรคเบาหวานก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบต่างๆ ของร่างกาย และทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนทั้งชนิดเฉียบพลันและเรื้อรัง ซึ่งภาวะแทรกซ้อนเฉียบพลันที่อาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้ ถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือทันที่ เช่น ภาวะน้ำตาลในเลือดสูง ภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำและภาวะกรดจากสารคีโตนคั่งในเลือด ภาวะแทรกซ้อนเรื้อรัง เช่น ภาวะหลอดเลือดตีบแข็ง ความดันโลหิตสูง จอตาเสื่อม ไตวาย เป็นแผลเรื้อรังและติดเชื้อง่าย ในผู้ป่วยที่มีการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ไม่ดี ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดูแลสุขภาพของเท้า จะส่งผลให้เกิดแผลเรื้อรังที่เท้าและนำไปสู่การติดเชื้อที่รุนแรง จนอาจทำให้สูญเสียนิ้วเท้า เท้า หรือขาที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังจะก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ (การสูญเสียภาพลักษณ์และคุณภาพชีวิต) ทำให้สูญเสียหน้าที่การงาน และรายได้ประจำที่ทำอยู่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อครอบครัว ด้านเศรษฐกิจชุมชน รวมทั้งประเทศชาติต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาโรคมามากขึ้น ดังนั้นการป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนที่เท้าจึงมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้ป่วยเบาหวานเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อเกิดแผลขึ้นแล้วแต่ได้รับการดูแลรักษาในระยะแรกๆ จะเป็นการลดความเสี่ยงต่อการถูกตัดนิ้วเท้า ตัดเท้า หรือตัดขาได้

โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมีได้เปิดให้บริการคลินิกเบาหวานในงานผู้ป่วยนอกและได้มีการจัดโครงการให้ความรู้โดยจัดเป็นรายกลุ่ม รายบุคคลอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบัน ต่อมาได้มีการจัดดำเนินการแนะนำเรื่องการดูแลสุขภาพเท้าอย่างเป็นระบบคือ การดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวาน ประกอบด้วยการให้ความรู้ในเรื่องการดูแลเท้า การสาธิตการดูแลเท้า การตรวจเท้า ซึ่งพบว่าในการทำกลุ่มดูแลเท้าแต่ละครั้งสามารถทำเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละ 5-6 คนเท่านั้น และใช้เวลานานประมาณ 60-90 นาที ทำให้ผู้ป่วยเบาหวานเบื่อ และมักปฏิเสธการเข้ากลุ่มดูแลเท้า ทำให้พบว่าผู้ป่วยเบาหวานที่ถูกตัดนิ้วเท้า ตัดเท้าและเป็นแผลเรื้อรังมาตลอด จากปัญหาดังกล่าวจึงได้คิดวิธีเพื่อพัฒนาการดูแลสุขภาพเท้าด้วยตนเอง โดยสร้างสื่อวีดิทัศน์ประกอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้ป่วยเบาหวาน

วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างสื่อวีดิทัศน์เรื่องการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า เพื่อใช้ประกอบการสอนผู้ป่วยเบาหวานที่มารับบริการ ณ โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมี

เป้าหมาย

1. ผู้ป่วยที่เป็นเบาหวาน สามารถดูแลสุขภาพของเท้าได้อย่างถูกต้อง
2. ป้องกันการเกิดภาวะแผลที่เท้าในรายที่ยังไม่เกิด
3. ลดภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยที่เกิดแผลเบาหวานที่เท้า
4. ผู้ป่วยเบาหวานที่เป็นแผลเบาหวานที่เท้าสามารถอยู่กับภาวะโรคที่เป็นได้อย่างมีคุณภาพ

กรอบการวิเคราะห์ แนวคิด ข้อเสนอ

Orem (2006) ได้กล่าวไว้ว่าการดูแลตนเองเป็นการปฏิบัติกิจกรรมที่บุคคลริเริ่ม และกระทำด้วยตนเองอย่างตั้งใจและมีเป้าหมาย เพื่อคงไว้ซึ่งชีวิต สุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดี ประกอบด้วยกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กัน 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นระยะการพิจารณา และตัดสินใจที่จะนำไปสู่การกระทำ ในระยะนี้บุคคลจะตัดสินใจจากความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกว่าสมควรจะกระทำหรือไม่ และระยะที่ 2 เป็นระยะของการกระทำ และประเมินผลของการกระทำ ในระยะนี้บุคคลจะตั้งเป้าหมายและกำหนดกิจกรรมที่จะกระทำ และเมื่อกระทำไปสักระยะหนึ่งจะกลายเป็นสุนิษยัตินิตตัวได้

ผู้ขอรับการประเมินได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลตนเองของ Orem (2006) เป็นแนวคิดหลัก ร่วมกับการใช้กระบวนการกลุ่มช่วยเหลือตนเอง (Self-help group) เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย กลุ่มช่วยเหลือตนเองเป็นกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวของบุคคลที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สมาชิกได้มีโอกาสเพิ่มความรู้จากการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็นให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนทางสังคมระหว่างสมาชิกซึ่งจะส่งผลดีต่อภาวะสุขภาพ

จึงมีแนวคิดในการให้ความรู้กับผู้ป่วยเบาหวาน ญาติ หรือผู้ดูแลผู้ป่วยเบาหวาน ให้มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลตนเองหรือผู้ป่วยในเรื่อง การเกิดแผลที่เท้า การรักษาแผลที่เท้า การดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวาน การบริหารเท้าและการเลือกซื้อรองเท้าได้ การดูแลช่วยเหลือตนเองเบื้องต้น และการไปตรวจตามแพทย์นัด โดยการให้นำความรู้จาก VCD ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ป่วย ญาติ หรือผู้ดูแลผู้ป่วยเบาหวาน ได้ดูแล สุขภาพเท้า โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ประกอบ

วิธีการดำเนินการจัดทำสื่อวีดิทัศน์

1. กำหนดรายละเอียดเนื้อหาที่สำคัญเกี่ยวกับการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าและวิธีป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน
2. จัดรูปแบบการนำ VCD มาใช้ในการประกอบให้ความรู้ในการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า
3. กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ญาติ ผู้ดูแลผู้ป่วยเบาหวาน
4. กำหนดตัวชี้วัดเก็บสถิติทุก 1 ปี
5. สรุปผลการดำเนินงาน

วิธีดำเนินการผลิตสื่อวีดิทัศน์

ในการผลิตสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า เพื่อนำมาใช้ประกอบการสอน เรื่องการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเนื้อหาในการจัดทำสื่อวีดิทัศน์ประกอบด้วย
 - 1.1 สารเกี่ยวกับเบาหวานกับการดูแลเท้า
 - 1.2 ปัจจัยเสี่ยงเกี่ยวกับการถูกตัดเท้า
 - 1.3 การดูแลเท้าในผู้ป่วยเบาหวาน
 - 1.4 การป้องกันภาวะแทรกซ้อน
2. จัดทำสคริปต์สื่อเพื่อถ่ายทำวีดิทัศน์
3. ดำเนินการถ่ายทำวีดิทัศน์ตามสคริปต์
4. ขั้นตอนการตรวจสอบและแก้ไขสื่อวีดิทัศน์เรื่องการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า
5. การหาประสิทธิภาพของสื่อวีดิทัศน์
6. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพ
7. สถิติที่ใช้ในการหาข้อมูล

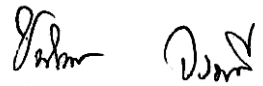
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้ป่วยและญาติมีความรู้ในการดูแลสุขภาพเท้าได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำกลับไปปฏิบัติเมื่ออยู่บ้านได้
2. ผู้ป่วยสามารถนำวีดิทัศน์ที่ได้ไปใช้ในการดูแลสุขภาพเท้าของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นประโยชน์สูงสุด

3. อัตราการสูญเสียนิ้วเท้า เท้า หรือขา จากภาวะติดเชื้อรุนแรงลดลง
4. ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ไม่เป็นภาระของครอบครัวจากการที่ต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล ด้วยเรื่องของแผลอักเสบเรื้อรัง หรือจากการถูกตัดนิ้วเท้า เท้าหรือขา
5. ผู้ป่วยตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพเท้า

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. อัตราผู้ป่วยเบาหวานสูญเสียอวัยวะเช่น นิ้วเท้า เท้า หรือขาลดลงที่สามารถป้องกันได้มากกว่าร้อยละ 80 (เฉพาะผู้ป่วยเบาหวานที่มารับบริการบริการณ. โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมี)
2. ผู้ป่วยและญาติมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเท้าอย่างถูกต้อง และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องมากกว่าร้อยละ 80 (เฉพาะผู้ป่วยเบาหวานที่มารับบริการบริการณ. โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมี)
3. ผู้ป่วยผู้ป่วยเบาหวานที่มารับบริการบริการณ. โรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมีสามารถนำความรู้ที่ได้
จากสื่อวีดิทัศน์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มากกว่าร้อยละ 80

ลงชื่อ.....

(นางชนิกานต์ จงมนตรี)

ผู้ขอรับการประเมิน

17 /มิ.ย./2554

เอกสารอ้างอิง

สุดาพร คำรงค์วานิช. ประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.

สุพัตรา ภูมิแดนดิน. ประสิทธิผลของการสอนอย่างมีแบบแผนต่อการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.

Orem, D.E. Nursing: Concepts of practice. 6th ed. United States of America: Mosby-Yearbook, 2006.